

Anti-pestprotocol

Basisschool De Octopus

Inhoud:

- Inleiding
- Uitgangspunten
- Methode voor de sociaal-emotionele ontwikkeling
- Begripsomschrijving
- Aanpak
- Omgangsregels
- Bijlagen

Inleiding

Ieder kind heeft recht op een fijne schooltijd. Met behulp van dit protocol laten we zien hoe we er samen een fijne school van maken voor iedereen. Alle regels en afspraken die de school hierover heeft kunt u terugvinden in dit protocol.

Uitgangspunten

- Op onze school mag iedereen zijn wie hij/zij is. Iedereen is uniek en daarom accepteren wij verschillen.
- Er zijn vijf kapstokregels die gelden voor iedereen op onze school. Deze kapstokregels zijn door de hele school gevisualiseerd en vormen de basis van onze omgangsvormen met elkaar:
  1. Samen belangrijk zijn, dat is pas fijn!
  2. Zorgen voor elkaar is goed, laat zien dat je dat doet.
  3. Wij ruimen alles keurig op want een nette school is top.
  4. Voor alle spullen zorgen wij goed, omdat je ze morgen weer gebruiken moet.
  5. Laat je niet hard horen, anders kun je een ander storen.
- Wij geloven in de kracht van de groep. Pesten is een groepsproces en pesten wordt bij ons daarom in de groep opgelost. Aan het begin van elk schooljaar is er extra veel aandacht voor groepsbinding door activiteiten die hierop gericht zijn (gouden weken).
- Er worden activiteiten georganiseerd gericht op social-media gebruik. Pesten is hierbij een wezenlijk onderwerp binnen het programma. Dit gebeurt vanaf groep 6.

Methode voor de sociaal emotionele ontwikkeling.

Voor de sociaal-emotionele ontwikkeling hanteren wij Methode B. Dit is een programma dat we inzetten vanaf groep 5 gericht op positieve groepsvorming, je weerbaar maken en het verbeteren van de sociale veiligheid.

Leerlingvolgsysteem:

Wij gebruiken Viseon om zicht te krijgen op de sociale veiligheid in de groep en de sociaal-emotionele ontwikkeling van de kinderen. In oktober en mei van elk schooljaar is er een meting. Onze leerlingen en leerkrachten vullen dan een vragenlijst in (groep 3-8). Op basis van informatie uit deze vragenlijsten ondernemen wij, mocht het nodig zijn, gerichte acties. In de groepen 1-2 wordt gewerkt met KIJK!

Begripsomschrijving

Om pestgedrag te kunnen signaleren moet duidelijk zijn wat pesten precies is. Wat het verschil tussen plagen en pesten is en welke rollen er onderscheiden worden bij pesten. Deze begrippen worden in dit hoofdstuk afgebakend.

Wat is pesten?

Pesten is het herhaaldelijk en opzettelijk kwetsen van iemand die zich niet goed kan verdedigen. Met herhaaldelijk wordt bedoeld dat het kind steeds het mikpunt van gemene en kwetsende opmerkingen of handelingen is. Opzettelijk betekent dat iemand bewust verdriet is aangedaan. Naast deze kenmerken is er bij pesten sprake van een machtsverschil.

Wat is het verschil tussen plagen en pesten?

Het is van belang om het verschil aan te duiden tussen plagen en pesten. Er is een aantal factoren die plagen van pesten onderscheiden:

1. Pesten gebeurt met opzet, plagen niet;
2. Pesten gebeurt telkens opnieuw tegen dezelfde persoon, plagen gebeurt af en toe en tussen verschillende personen;
3. Bij pesten is er sprake van machtsongelijkheid, bij plagen zijn kinderen ongeveer even sterk. Bij plagen is het dus niet de bedoeling om iemand bewust te kwetsen. Bij plagen blijft de verstandhouding en onderling respect tussen kinderen behouden.

Vormen van pesten

Hieronder volgt een overzicht van de verschillende vormen van pesten:

- Fysiek: slaan, duwen, schoppen;
- Materieel: het kapot maken of afpakken van iemands eigendommen;
- Verbaal: uitschelden, steeds opnieuw vervelende opmerkingen maken •
Relationeel: buitensluiten, leugens of geruchten verspreiden
- Cyberpesten (of digitaal pesten) is het pesten of misbruiken via het internet en via mobiele telefoon. Het gaat hierbij om kwetsende of bedreigende teksten, bijvoorbeeld via chatprogramma's of social media. Er kan ook sprake zijn van beledigende foto's, video's of persoonlijke gegevens van het slachtoffer, die

op internet worden geplaatst. Bijvoorbeeld via sociale netwerksites zoals Facebook, Instagram, Whatsapp en Twitter. Wanneer er sprake is van één of meerdere daders die een slachtoffer doelbewust lastig blijft vallen op internet, is er sprake van cyberstalking. Cyberpesten kan nog veel harder zijn dan pesten in het gewone, dagelijkse leven. Dit komt doordat de daders gemakkelijk anoniem kunnen blijven en de reikwijdte van het internet veel groter is. Tegelijkertijd komen kinderen er op steeds jongere leeftijd mee in aanraking door de toegenomen digitalisering. Uit onderzoek blijkt dat ruim 60.000 kinderen herhaaldelijk wordt gepest via internet. Dit geeft de omvang en ernst van het probleem aan. Pesterijen kunnen jarenlang duren en ernstige psychische gevolgen hebben voor het slachtoffer

Hoe wordt er gepest?

- Pestmail (schelden, beschuldigen, roddelen, beledigen).
- Stalking: het stelselmatig lastig vallen van iemand door het blijven sturen van hate-mail of het dreigen met geweld in chatrooms.
- Het tegenkomen van ongewenst materiaal zoals: porno en kinderporno, gewelddadig materiaal etc.
- Ongewenst contact met vreemden.
- Webcam-seks: beelden die ontvangen worden kunnen opgeslagen worden en te zijner tijd misbruikt worden.
- Hacken: gegevens stelen of instellingen aanpassen. Ook het uit naam van een ander versturen van pestmail.

Wat is het verschil tussen pesten en cyberpesten?

Pesten		Cyber Pesten
Klein	Bereik	Groot
School	Duur	24/7
Face 2 Face	Contact	Niet fysiek
Veel	Invloed leerkracht	Weinig

Het stappenplan voor de school na een melding van cyberpesten

Neem contact op met de ouders van de gepeste leerling. Geef de ouders voorlichting over welke maatregelen zij thuis kunnen nemen. Bewaar de berichten. Probeer de berichten waarin het pestgedrag voor komt te bewaren. Vertel leerlingen hoe ze dat kunnen doen (afdrukken, selecteren en kopiëren, chatgesprekken opslaan).

Blokkeren van de afzender. Leg de leerling zo nodig uit hoe hij/zij de pestmail kan blokkeren.

Probeer de dader op te sporen.

Verwijs de ouders zo nodig door.

Adviseer aangifte als een leerling stelselmatig wordt belaagd. Dan is er sprake van stalking en dan kunnen de ouders aangifte doen. Ook wanneer het slachtoffer lichamelijk letsel of materiële schade is toegebracht, kan de politie worden ingeschakeld. Zo nodig kun je verwijzen naar Bureau Slachtofferhulp (www.slachtofferhulp.nl, tel: 0900-0101).

Welke rollen worden er onderscheiden bij pesten?

Uit onderzoek blijkt dat elk kind in de klas een rol heeft bij pesten. Het is daarom erg belangrijk om de verschillende rollen te onderscheiden. In deze paragraaf worden de verschillende rollen beschreven.

- Pester: initiatiefnemer van het pesten;
- Assistent: doet actief mee met de pester, maar speelt geen hoofdrol in het pesten;
- Versterker: doet niet direct mee met het pesten, maar geeft de pester positieve feedback door toe te kijken of te lachen om het pesten;
- Slachtoffer: het gepeste kind;
- Verdediger: steunt en komt op voor het slachtoffer;
- Buitenstaander: weet van het pesten af, maar grijpt niet in.

Wat zijn signalen voor een pestsituatie?

Signalen die erop kunnen wijzen dat een kind gepest wordt:

- Het kind is bang om naar school te gaan of wijkt af van de normale (fiets)route;
- Het kind vraagt steeds of het met de auto naar school gebracht kan worden;
- Het kind wil om onduidelijke redenen thuis blijven;

- Het kind klaagt (vaak) 's ochtends, wanneer hij of zij naar school moet, dat hij of zij ziek is;
- Het kind komt thuis van school met vieze of kapotte kleren of rugzak;
- Het kind raakt steeds spullen kwijt;
- Het kind trekt zich terug, is stil en lijkt zijn of haar zelfvertrouwen kwijt te zijn;
- Het kind is angstig en gespannen;
- Het kind is zijn of haar eetlust kwijt en zegt dat het eten niet smaakt;
- Het kind heeft nachtmerries of huilt zichzelf in slaap;
- Het kind heeft onverklaarbare blauwe plekken of verwondingen;
- Het kind is chagrijnig, snel boos of lastig
- Het kind is vaak alleen en brengt geen vriendjes meer mee naar huis;
- Het kind weigert te vertellen wat er aan de hand is of geeft ongeloofwaardige verklaringen voor zijn of haar gedragsverandering. Signalen die erop kunnen wijzen dat een kind pest:
  - Het kind doet op een overdreven manier stoer;
  - Het kind is tegendraads en opstandig;
  - Het kind lijkt zich niet te kunnen inleven in de gevoelens van een ander;
  - Het kind roddelt of verspreidt vervelende geruchten;
  - Het kind is agressief;
  - Het kind heeft slechte schoolprestaties.

Aanpak

De Octopus probeert een veilig sociaal klimaat op school te creëren door pesten te voorkomen (preventief) en tegen pesten op te treden als het zich toch voordoet (curatief). In de bijlage staat het stappenplan wanneer er zich een pestprobleem voordoet in de groep.

Preventief

Lessen Methode B. Deze lessen zijn gericht op het preventief werken aan groepsvorming en het bieden van een veilige leeromgeving. De lessen zullen de ontwikkeling van sociale vaardigheden van kinderen stimuleren die ze nodig hebben om een groepsnorm tegen pesten te kunnen creëren. Verder leren we kinderen hoe ze weerbaar kunnen worden.

Toezicht

De leerlingen van groep 1 tot en met 8 spelen in de pauze samen buiten. Om de veiligheid goed te garanderen hebben we iedere ochtendpauze toezicht met 4 collega's. Tijdens de lunchpauze zijn er TSO-vrijwilligers en 2 leerkrachten op het plein om toezicht te houden. Verder werken wij met Zone-parc. Er worden tijdens de pauze uitdagende spellen klaargezet. Leerlingen van groep 8 "de helden" houden toezicht bij de spellen en halen zo nodig een leerkracht erbij om problemen op te lossen.

Curatief

Signalering

De curatieve aanpak begint bij de signalering. Grensoverschrijdend gedrag bestaat niet alleen uit pesten. Kinderen kunnen ook ruzie maken of in een conflict terecht komen. Daarnaast is het ook mogelijk dat kinderen elkaar plagen of dat er sprake is van een misverstand. Op basis van onze definitie van pesten bekijken wij elke situatie vanuit het volgende perspectief:

- Gebeurt het met opzet (intentioneel)?
- Kan het 'slachtoffer' zich verdedigen (machtsverschil)?
- Hoe "erg" (intens) wordt het ervaren?
- Gebeurt het steeds opnieuw (stelselmatig)?

Oplossen

Wij maken gebruik van de zogenaamde 5-sporen aanpak.

5 sporenbeleid

Spoor 1: Hulp aan het gepeste kind

- Luister
- Neem het probleem serieus
- Bedenk samen oplossingen
- Indien nodig deskundige hulp inschakelen.
- Checken of het pesten is gestopt

Spoor 2: Hulp aan de pester

- In gesprek gaan met de pester
- Uitleggen wat pesten betekent voor een ander
- Grenzen stellen en regels handhaven
- Indien nodig deskundige hulp aanbieden.

Spoor 3: Hulp bieden aan ouders

- Neem ouders altijd serieus.
- Informeer de ouders van beide partijen.
- Samen manieren bedenken om het pesten op te lossen.
- Zo nodig doorverwijzen naar deskundige hulp

Spoor 4: De zwijgende middengroep

- Praten over het pesten in de groep.
- Mee laten denken over oplossingen
- Regelmatig het onderwerp pesten terug laten komen.
- Kinderen bewust maken van hun eigen rol in de groep.

Spoor 5: professionalisering verantwoordelijkheid

- Alle leerkrachten zijn op de hoogte van de 5-sporen aanpak.
- Vanaf groep 5 bieden wij de lessen van Methode B aan.

Omgangsregels

1. We doen aardig tegen elkaar en behandelen anderen met respect;
2. We praten met elkaar (en gebruiken daarbij ik-taal);
3. We accepteren pestgedrag niet.
4. We zeggen tegen pesters: stop ermee; Hierbij benoem je wat je niet fijn vindt:
Dus bijv. stop hou op met stoeien
5. Als je ziet of weet dat een kind gepest wordt dan meld je dit.
6. We lossen pesten als een groep op.
7. Als iets 'per ongeluk' gebeurt ga dan naar de betrokkene toe en bied jouw verontschuldigen aan. Leg vervolgens rustig uit wat er gebeurd is.

Routekaart stappen bij een pestprobleem

Is er sprake van een pestprobleem in de groep?

Ja?

Onderneem actie en bespreek het probleem in de groep.

Maak gebruik van gerichte activiteiten uit bijv. Methode B om kinderen bewust te maken van het probleem en de groepsdynamiek te verbeteren.

Nee?

Houd regelmatig groeps gesprekken waarin de sfeer aan bod komt.

Maak gebruik van Methode B om de groepsdynamiek positief te houden.

Plan een gesprek met de leerling die zich niet fijn voelt.
Zorg voor een rustige en fijne plek

Plan een gesprek met de pester.
Zorg ook voor de pester voor een veilige plek.

Voer een groepsgesprek. Bespreek met name de rol van de zwijgende middengroep. Geef duidelijk aan wat er wordt verwacht van alle partijen. Maak visueel welke afspraken er zijn gemaakt.

Evaluatie met het gepeste kind, de pester en vervolgens in de groep.
Is de situatie voldoende verbeterd?

Vieren!

Benoem de nog eventuele verbeterpunten.
Leg de nadruk op het positieve!
Blijf de situatie nog enige tijd monitoren.

Blijft het probleem ontstaan?
Schakel de IB-er in en indien noodzakelijk professionele hulp.